

JURYRAPPORTEN NOMINATIES VSCD TONEELPRIJZEN 2022

In totaal zijn 14 nominaties bekendgemaakt: voor de Theo d'Or (prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol), de Louis d'Or (prijs voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol) en voor de meest indrukwekkende bijdragende rollen, de Colombina (vrouwelijke bijdragende rol) en de Arlecchino (mannelijke bijdragende rol).

Genomineerd voor de VSCD Toneelprijzen 2022 zijn:

GENOMINEERD VOOR DE THEO D'OR 2022

(prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol):

Charlie Chan Dagelet voor haar rol in *Mamma Medea* | Theatergroep Suburbia

De Nederlandse Toneeljury: "Charlie Chan Dagelet is de ruggengraat in deze encensering van *Mamma Medea*. Ze weet moeiteloos raad met de bloemrijke en dwingende taal van Tom Lanoye. Bij haar klinken de zinsconstructies als vanzelfsprekend en ontstaan ze ter plekke in het theatrale moment. Elke zin is gevoed met noodzaak.

Daarnaast toont ze het spel van de liefde op het scherpst van de snede. Dagelet zoekt de grenzen op van een uiteenlopende reeks aan emoties. Ze schuwt zowel het grote gebaar niet, als de fijnzinnige verstilde detaillering. Dagelet zoekt met haar uitvergrootte manier van spelen de randen op en biedt daarin uiteindelijk ook de sleutel om je tot dit verhaal te verhouden: haar intensiteit geeft het verhaal en haar personage zowel diepte als speelsheid.

Zo biedt Dagelet met haar gedurfde spel nieuwe inzichten in de emoties en drijfveren van Medea. Daarbij is haar fysieke inzet cruciaal. Met al haar grillige schakeringen tart Medea in de vertolking van Dagelet alle spelregels van de liefde. Zo onberekenbaar en intrigerend als Medea is, zo fascinerend en meeslepend is Dagelet in haar spel."

Sien Eggers voor haar rol in *Sartre & De Beauvoir* | Het Zuidelijk Toneel

De Nederlandse Toneeljury: "In *Sartre & De Beauvoir* brengt Sien Eggers haar personage Simone de Beauvoir zo vloeiend, levendig en authentiek tot leven, dat je gaat geloven dat ze het echt is. Rustig en trefzeker onderzoekt ze wie haar personage is, in een formidabele acteerprestatie die in alle ingetogenheid ronduit meeslepend is.

Hierin geeft ze krachtig tegenspel aan een eveneens sterke Frank Focketyn als Jean-Paul Sartre, die ze opstuw, aanvult en ontregelt. Samen mijmeren ze vanaf hun wolk in de hemel over hun leven als dwarse intellectuelen, over hun liefde voor elkaar en voor de filosofie. Hun personages doen hoofdelijk afstand van kleinmenselijk leed en burgerlijkheid - 'dat is toch bourgeois!' - maar lijden ondertussen onder miskennis, onbegrip en jaloezie. Dat is wat hen menselijk maakt en waarin Eggers onmiskenbaar naar de keel grijpt.

Eggers aanstekelijke spel raakt aan iets essentieels. Voorbij de euforische glimlach en priemende pretogen zien we een mens, die de zin van het bestaan bevraagt en in haar zijn daar

tevens antwoord op biedt. Deze spanning wordt knap uitgespeeld zonder te hoeven worden uitgelegd.”

Janni Goslinga voor haar rol in *De dokter* | ITA Ensemble

De Nederlandse Toneeljury: “In *De dokter* speelt Janni Goslinga dokter Ruth Wolff, oprichter en bestuurder van een prestigieus Alzheimer-instituut dat gaandeweg onder druk komt te staan. In een landelijke rel raakt Wolff verstrikt in de gepolariseerde retorica van identiteitsdenken en regelrechte haatzaaielij.

Goslinga speelt haar personage aanvankelijk streng, blind voor haar eigen privileges en vastbesloten van haar eigen gelijk. Uiteindelijk breekt ze, maar voor ze dat doet, is er het verzet tegen dat breken. De barstjes die zichtbaar worden in het daarvoor onwrikbare masker, de pijn die ze incasseert en wegslukt, maar die zich ontegenzeggelijk ophoopt: je ziet het in kleine trekjes in haar mimiek, een korte verloren blik die een grote pijn vermoedt. Eerder werd daar al subtiel op voorgesorteerd, in de verstilde scènes bij Ruth Wolff thuis, waar ze zich af en toe een glimp van kwetsbaarheid permitteerde, een gepijnigde blik waarin de contouren van een groot trauma zich onmiskenbaar uittekenen.

Hoezeer ze ook haar hakken in het zand zet, het personage boet nergens in aan sympathie. De strijd die Wolff voert - met haar collega's, haar omgeving, de publieke opinie, haar verleden én zichzelf - wordt door Janni Goslinga in adembenemend spel over het voetlicht gebracht.”

Hadewych Minis voor haar rol in *Girls & Boys* | Toneelgroep Oostpool

De Nederlandse Toneeljury: “In *Girls & Boys* neemt Hadewych Minis het publiek mee in een rollercoaster die halverwege de rit op een afgrond blijkt af te stevenen. Zij vertelt verraderlijk zwierig over het begin van een relatie. De combinatie van luchtigheid en energie die Hadewych Minis in het begin tentoonspreidt, werkt aanstekelijk en ze laat je meeleven met het geluk van een jong stel. Halverwege komt de zwaarte in het verhaal van de twee geliefden en dit zet ze door in haar steeds meer zoekende spel.

In een regie van Daria Bukvić verleidt Hadewych Minis het publiek ten volle mee te gaan, het verhaal mee binnen te stappen tot er uiteindelijk ook voor het publiek geen ontsnappen meer mogelijk is, tot het vreselijke einde. Het is bijzonder knap hoe Minis een band met het publiek weet op te bouwen. Het publiek leeft mee, geniet mee en lijdt uiteindelijk ook mee. De omslag in het geluk is voor het personage niet te bevatten. Aan het einde is het publiek net zo radeloos als zij.

Hadewych Minis toont een weergaloze veelzijdigheid in deze rol, van vrouw van de wereld op de toppen van geluk tot machteloze toeschouwer in haar eigen verhaal. Het is een verhaal dat helaas verteld moet worden en het publiek mag zich gelukkig prijzen dat Hadewych Minis dat op deze manier op zich neemt.”

GENOMINEERD VOOR DE LOUIS D'OR 2022

(prijs voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol)

Jan-Paul Buijs voor zijn rol in BAAAAAA | Circus Treurdier

De Nederlandse Toneeljury: “Het valt bij binnenkomst in het theater bijna niet op, maar de boom die op het voortoneel staat, wordt met welgemeend chagrijn gespeeld door middelbare scholier Guido. Deze eeuwige underdog, met veel smaak vertolkt door Jan-Paul Buijs, is tijdens het schooltoneel gebombardeerd tot decorstuk.

Als Guido ontpopt Buijs zich als het wankelmoedige middelpunt van een reeks hilarische gedachtenexperimenten, waarin zijn gepoogde ontworsteling aan de rigide groepsdynamiek van zijn middelbareschooltijd keer op keer faliekant mislukt. Buijs incasseert met toenemende bitterheid en een vleugje ongeveinsd verdriet de vernederingen en teleurstellingen die zijn leven aan elkaar rijgen. Zo maakt hij het publiek met smeug spel op genereuze wijze deelgenoot van deze curieuze theaterstudie naar binnenvetters. Buijs weet tegelijkertijd sympathie én antipathie op te wekken, in de zelfgenoegzaamheid waarmee het personage in zijn eigen slachtofferschap zwelgt.

Buijs speelt Guido op momenten onuitstaanbaar hautain, beklagenswaardig en dan ineens ontroerend. In de manier waarop hij ruimte opeist en verfoeit, en daarmee zowel zijn medespelers als publiek bedient én bedondert, toont Buijs zich in BAAAAAA een van de grootste komische talenten van dit moment. Zelden was het zo onduidelijk of je nu moet lachen of moet huilen, als tijdens het bekijken van deze Guido.”

Jacob Derwig voor zijn rol in Verdriet is het ding met veren | Theater Rotterdam

De Nederlandse Toneeljury: “Wat Jacob Derwig in *Verdriet is het ding met veren* neerzet is zonder meer uitzonderlijk. Hij imponeert met grillig, ongepolijst en meerduidig spel in een voorstelling waarvan je hoopt dat die nog lang op het repertoire blijft.

In anderhalf uur tijd bouwt Derwig aan een gelaagd personage, dat in al zijn vezels rouwt om zijn overleden vrouw. Zwaarte en humor wisselen elkaar voortdurend af in de dubbelrol met de kraai, die de pijn en de leegte belichaamt en de vader die constant op de pijnlijke werkelijkheid wijst en wordt gewezen. De onvoorspelbaarheid van deze dubbelrol zorgt voor een constante spanning op het toneel.

Zo bouwt Jacob Derwig in een grootse acteerprestatie een standbeeld van liefde. Het is een prestatie van een toneelspeler die boven zijn rol uitstijgt, waarbij acteur en personage één worden, gespeelde emoties versmelten in echte emotie, en techniek en tekstbehandeling er niet meer toe lijken te doen. Een prestatie waarbij je hoofd nog enkel registreert en je hart volloopt. Een prestatie zo compleet, zonder volmaakt te willen zijn, met alle rauwe randen er nog aan. Oprechtheid van lach tot traan.”

Bram Suijker voor zijn rol in Trojan Wars | HNTjong & Het Nationale Theater

De Nederlandse Toneeljury: “Het afgelopen seizoen mag met recht het seizoen van Bram Suijker genoemd worden. In dit seizoen is hij sneller dan het licht, losgerukt van de tijd en aanvoerder van de troepen. Hij brengt je naar tijdszones waar je nooit eerder bent geweest.

Met zijn rol in *Trojan Wars* brengt hij je tot voor Christus, hij brengt de oorlog in je hoofd en in je hart. Als Achilles toont hij zich een opvallend veelzijdig acteur. Hij breidt de scènes tot

een geheel en kleurt dan plots weer regelrecht tegen. Hij observeert en waardeert. Hij heeft lief en stoot af. Hij is van niemand, maar zorgt voor velen.

Met zijn rustige aanwezigheid maakt hij van Achilles een man die alle oorlogsdaden lijkt te overkomen, terwijl er tegelijkertijd een stevige daadkracht aan zijn handelen ten grondslag ligt. Suijkers tekstbehandeling is die van een militair – punctueel en altijd ritmisch. Zijn fysiek verraad wat voor klein jongetje Achilles tegelijkertijd is. Hij maakt van hem een jongeman die je niet al te serieus moet nemen en precies hierdoor neem je hem als toeschouwer bloedserieus: hij zal de geschiedenis ingaan als, zoals Achilles over zichzelf zegt, ‘onze nationale hoop. Het grote talent. De onverslaanbare’.

GENOMINEERD VOOR DE COLOMBINA 2022

(prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol)

Denise Aznam voor haar rol in *Lichter dan ik* | Korthals Stuurman Theaterbureau

De Nederlandse Toneeljury: “Denise Aznam heeft in *Lichter dan ik* de schone taak om één hoofdpersonage met nog twee uitstekende actrices te delen. Als de jongvolwassen Piranti maakt het karakter een grote transformatie door. Weggelopen bij haar familie in de Kraton om haar gearrangeerd huwelijk te ontlopen, komt ze terecht in het huishouden van een Nederlandse officier. Ze wordt verliefd en raakt zwanger, maar de vader van het kind wil daar niets van weten en ze wordt gedwongen om als dienstbode van een afstand toe te kijken hoe haar kind opgroeit bij een ander stel.

Dit traumatische verhaal vraagt wellicht om het grote gebaar, maar Aznam weet van begin tot einde authentiek te zijn in haar spel. Ze geeft Piranti daarmee een waardigheid wier levensverhaal je als kijker wil opzuigen. Met haar kalme uitstraling weet zij op een aangename wijze de aandacht van de toeschouwer te trekken. Geen accentje is gespeeld, de Maleise leenwoorden klinken natuurlijk. Haar prestatie is daarmee ook te zien als een pleidooi voor authenticiteit.

Uit alles is voelbaar dat deze rol urgent is voor Aznam en dat zij alle emotionele fases van haar personages aangrijpt om het bredere verhaal van de Njai als Indische oermoeder neer te zetten.”

Wendell Jaspers voor haar rol in *Een meeuw* | Toneelgroep Maastricht

De Nederlandse Toneeljury: “Wendell Jaspers geeft het publiek een prachtige vertolking van Arkadina in *Een meeuw*. Het is indrukwekkend hoe zij van deze ogenschijnlijke diva een getormenteerd personage weet te maken. Ze gebruikt haar humor en groteske vertolking om een sluimerende tragiek te onthullen.

In al haar onmacht vecht Arkadina tegen het ouder worden, om daarmee zowel haar carrière als haar sensualiteit tegen de klippen op levensvatbaar te houden. Achter smakelijk maar gedoseerd spel weet Jaspers uitermate goed voelbaar te maken dat er iets op het spel staat; een meedogenloos spel dat Arkadina lijkt te verliezen, maar tot het bittere einde zal moeten uitvechten. Het is ontroerend om te zien hoe Arkadina’s moederschap slachtoffer lijkt te worden van deze strijd, iets waar Jaspers op beklemmende wijze gestalte aan geeft.

Ruimhartig en weldadig grossiert Jaspers in komisch spel. In dit ensemble is zij vaak de vileine aangever, die haar tegenspelers lucht en ruimte geeft. Met een precieze timing en totale overgave laat zij *Een meeuw* tot grote hoogte vliegen.”

Helen Kamperveen voor haar rol in *What is Love* | Theater Utrecht & DOX

De Nederlandse Toneeljury: “Helen Kamperveen speelt in *What is Love* een prachtige rol. Trefzeker en ontroerend vertolkt ze de pijn van wat liefde is en vooral wat gebrek aan zelfliefde kan betekenen. Ze brengt haar teksten zonder poespas, maar gaat de fysicaliteit en het dansante van de voorstelling met lef en verve aan. Tegelijkertijd weet ze in haar rol als weduwe gedoseerd, subtiel, genuanceerd en met een ontwapenende eerlijkheid het verdriet om het gebrek aan liefde te vertolken.

Helen Kamperveen heeft een indrukwekkende carrière, die inmiddels meer dan vier decennia omspant, in Nederland en in Suriname. Zij geeft verdieping aan elke karakterrol, zonder zichzelf als vrouw van kleur te verloochenen. Kamperveen houdt zich in *What is Love* virtuoos staande.

Uit alles in deze vertolking spreekt passie en loepzuiver vakmanschap, waarmee ze de voorstelling optilt en ook haar medespelers op sleeptouw neemt. Ze kan met recht een ‘grande dame’ genoemd worden van het Nederlandse theaterlandschap en is nog altijd een inspiratie voor velen. Met deze vertolking laat ze opnieuw zien dat die status volkomen terecht is.”

Ilke Paddenburg voor haar rol in *De dokter* | ITA Ensemble

De Nederlandse Toneeljury: “Ilke Paddenburg maakt indruk met haar trefzekere vertolking van Sam, het jonge buurmeisje van dokter Ruth Wolff. Te midden van al het acteergeweld in de voorstelling *De dokter* zorgt zij voor een aantal prachtige en waardevolle rustpunten, die van grote betekenis zijn voor de zeggingskracht van de voorstelling.

Met haar kromme houding en schichtige blik, straalt ze de onzekerheid en het ongemak uit die vaak met adolescentie gepaard gaan. Maar ook het daarbij behorende taalgebruik en de puberale filosofische bespiegelingen gaan Paddenburg zo natuurlijk af, dat je al snel vergeet dat je naar een volwassen vrouw zit te kijken. De ontwapenende manier waarop ze over haar eerste seksuele ervaring vertelt, maakt dat je als toeschouwer het liefst een arm om Sam heen wil leggen.

De liefde tussen Ruth Wolff en Sam lijkt vanzelfsprekend. Je voelt dat ze elkaar nodig hebben. Ook al geeft Ruth haar de ene reprimande na de andere, met name over haar taalgebruik. Dit kantelt aan het eind van de voorstelling, als Sam woedend is op Ruth. Op dat moment breekt Paddenburg en maakt ze op fenomenale wijze – en met de kwetsbaarheid én kracht die daarmee gepaard gaan – duidelijk dat identiteit voor veel mensen geen keuze is.”

GENOMINEERD VOOR DE ARLECCHINO 2022

(prijs voor meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol)

Mark Kraan voor zijn rol in *Het wonderbaarlijke voorval met de hond in de nacht* | Theateralliantie

De Nederlandse Toneeljury: “Mark Kraan zoekt als vader van Christopher in *Het wonderbaarlijke voorval met de hond in de nacht* voortdurend naar evenwicht. Een evenwicht

tussen structuur bieden en geduld verliezen. Tussen vertrouwen en controleren. Tussen afstand en toenadering. Tussen speelsheid en verantwoordelijkheid.

Kraans aanwezigheid op het toneel geeft zijn autistische zoon Christopher een klankbord om zich tegen af te zetten en zich aan te slijpen. Maar Kraans ‘vader’ is veel meer dan alleen vader; hij is ook een verlaten man, die het vertrouwen in de wereld en de mensheid heeft verloren. Gekwetst en gefrustreerd verliest hij de controle met een groot gebaar. Waarop hij vervolgens met een wonderschone liefdevolle rust, de relatie weer weet te herstellen. Terug naar het evenwicht.

Kraan laat onder al die grote gebaren met minutieuze details een kwetsbare man doorschemeren. Iemand die bang is om naast zijn vrouw, ook zijn zoon te verliezen. En precies op het punt dat dat lijkt te gebeuren, vertraagt Kraan zijn gebaren. Hij laat de controle los en durft om zich heen te kijken. Hij stelt zich open voor het hier en het nu. En dat maakt van hem een man die je uiteindelijk het liefste wilt omarmen. Om hem – voor even – de rust te geven die hij zo hartgrondig probeert te organiseren voor zijn zoon.”

Majd Mardo voor zijn rol in *Age of Rage* | ITA Ensemble

De Nederlandse Toneeljury: “Als Orestes in *Age of Rage* zet Majd Mardo te midden van een bloedig en overrompend spektakel een jonge man neer, die tegelijkertijd krachtig en broos wordt vertolkt. Heel treffend verbeeldt Mardo de paradox en de ongrijpbare binnenwereld van de tiener, de onvoorspelbare daadkracht van de jeugd, maar ook de onzekerheid die de huidige generatie kenmerkt.

Mardo is op het toneel aanwezig zonder te aanwezig te zijn. Hij is als een fantoom die de toeschouwer op een virtueuze wijze een spiegel voorhoudt. Hij is soms zwaar in zijn uitingen en dan weer vederlicht en tegelijkertijd heel duidelijk in zijn focus. De onstuimige lichamelijke die hij aan de rol koppelt, maakt dat zijn teksten nooit gekunsteld klinken, maar organisch en ontwapend direct uit zijn mond komen. Tegelijkertijd is zijn fysieke overgave in de rol meeslepend en indrukwekkend.

Zijn precisie voegt een extra dimensie toe aan zijn aanwezigheid op het toneel, waardoor zijn spel altijd waarachtig blijft. *Age of Rage* is geregisseerd om te imponeren en Mardo blijft tussen alle geweld en razernij op het podium moeiteloos overeind. Zijn overgave en natuurlijke manier van spelen zijn een aanwinst, die mede te danken is aan zijn authenticiteit als acteur. Majd Mardo is een verrijking in de voorstelling en dit moet gezegd: een verrijking als acteur in het toneelveld.”

Dries Vanhegen voor zijn rol in *Een meeuw* | Toneelgroep Maastricht

De Nederlandse Toneeljury: “Deze adaptatie van *Een meeuw* van Toneelgroep Maastricht laat in het bijzonder voor wat betreft de liefde veel ruimte aan de personages om te wisselen tussen hoop en cynisme, tussen lef en berusting. Dat geldt zeker ook voor dokter Dorn, voortreffelijk gespeeld door Dries Vanhegen.

Tussen het geweld van onbeantwoorde verlangens speelt hij af en toe de komische noot, die dondersgoed weet dat er niets komisch is aan wat er gebeurt. Door vaak een overrompende lach in te brengen, weet hij toch die illusie te wekken. In de kleinere dialogen ontmoet hij als een man die zich niet meer voor kan stellen dat liefde op latere leeftijd ook schoonheid heeft. Door niet meer te kiezen voor liefde beschermt hij zichzelf en zijn naasten. Dries Vanhegen speelt dit met een voorgenomen vastberadenheid, waar ook ontwapening achter schuilt. Met

zijn vloeiende speelstijl rekt hij de grenzen op van wat hij met dit personage kan. Hij aanschouwt het grotere geweld van de andere personages en besluit uiteindelijk toch mee te doen.

Dokter Dorn wordt door de luchtige vertolking van Dries Vanhegen een personage op de grens van berusting en verzet, die uiteindelijk een wezenlijke verandering doormaakt en daarmee op de valreep van de voorstelling - én van zijn eigen leven - werelden verzet.”

De Nederlandse Toneeljury 2022 bestaat uit:

Hadassah de Boer (voorzitter), presentator, programmamaker | **Marjorie Boston**, programmeur De Schuur en directeur RIGHTABOUTNOW INC. | **Rehana Ganga**, programmamaker Het Nationale Theater | **Bram Jacobs**, programmeur Parktheater Eindhoven | **Sander Janssens**, journalist NRC en Theaterkrant | **Christiaan Mooij**, artistiek coördinator Meervaart, regisseur | **Fabian Pikula**, programmeur Chassé theater | **Marijke Schaap**, stafdocent Master Creative Producing (AHK) | **Dianne Zuidema**, directeur Schouwburg Amstelveen.

Het Nederlands Theater Festival | www.nederlandstheaterfestival.nl

Elf dagen lang de mooiste voorstellingen van het afgelopen seizoen. Het festival reikt daarnaast vele prijzen uit, laat succesvolle nieuwe ontwikkelingen op het gebied van theater zien, staat vooraan in het gesprek over de rol van theater in de samenleving en laat grenzen tussen verschillende kunstdisciplines vervagen.

De VSCD Toneelprijzen worden uitgereikt op zondag 11 september 2022 in Internationaal Theater Amsterdam, tijdens het Gala van het Nederlands Theater.

De uitreiking van de VSCD-prijzen wordt mogelijk gemaakt door de Podium Cadeaukaart:

